

Засуджуємо звірства російської федерації над мирним українським народом!

ВІЛЬНЕ СЛОВО

XXXV-ий РІК НОВОГО ВИДАННЯ /Н-р 3-4/ ЛЮТИЙ 2025 р./ ГАЗЕТА ЗАСНОВАНА 1949 р.

Культурно-просвітницький часопис Союзу українців Румунії

РЕЗОЛЮЦІЯ ПРЕЗИДІЇ СОЮЗУ УКРАЇНЦІВ РУМУНІЇ

Зберегти Румунію європейською та євроатлантичною - завдання та шанс у тому числі й української спільноти

Наша спільнота завжди була на передовій у прекрасній битві Румунії за Європу і наші діти повною мірою користуються свободами та світлом Європи. Усе, що ми повинні зробити в травні, це не дати цьому світлу згаснути!

РЕЗОЛЮЦІЯ ПРЕЗИДІЇ СОЮЗУ УКРАЇНЦІВ РУМУНІЇ

*Зберегти Румунію європейською та євроатлантичною –
завдання та шанс у тому числі й української спільноти*

У румунському публічному просторі в останні місяці повною мірою проявили себе чимало так званих «лідерів думок», кривопророків, осіб з ізоляціоністськими, екстремістськими, популістськими та антизахідними поглядами, маскованих під «патріотів і сувереністів», які претендують на посаду президента Румунії. Екстремістська когорта знову готується до президентських виборів у травні – стратегічно перегрупується, займає публічний простір, з трубами і барабанами, підпалюючи все навколо себе.

На тлі ослабленої здатності суспільства адекватно сприймати реалії сучасного світу, деякі з їхніх публічних заяв та дій сприймаються частиною громадян Румунії як такі, що походять від незалежних/анти-системних кандидатів, справжніх патріотів і захисників інтересів держави, а звідси й відносно високий рівень довіри до них серед окремих верств румунського суспільства.

1. Екстремістські, ізоляціоністські, популістські та антизахідні кандидати в Румунії (чисельність яких, на жаль, постійно зростає) далеко не незалежні.

Зв'язки деякого з них з колишньою комуністичною репресивною системою Румунії, зі структурами політичних репресій Ніколая Чаушеску, з інституційно добре організованими спадкоємцями Чаушеску і репресивної комуністичної системи роблять їх глибоко залежними від ідеологічних артикуляцій репресивної системи радикальної ідеологічної лівиці, неокомуністичного типу, яка прагне взяти реванш у Румунії після більш ніж 35 років свободи і демократії. Прагнення цієї системи ґрунтується на занепаді міражу демократії - звідси і маленькі «провіденційні рятівники», які з'являються, як гриби після дощу, по всьому світу.

(Продовження на 14 стор.)

З діяльності голови СУР, депутата Миколи-Мирослава ПЕТРЕЦЬКОГО

ЗУСТРІЧ З ПРЕДСТАВНИКАМИ МАРАМУРЕСЬКИХ МІСЦЕВИХ ОРГАНІВ ВИКОНАВЧОЇ ВЛАДИ

У середу, 29 січня, голова Союзу українців Румунії (СУР), депутат Микола-Мирослав Петрецький провів у Бая-Маре низку зустрічей, які вкотре підтверджують, що СУР є реальною силою для розвитку нашої спільноти, зміцнення партнерських зв'язків та окреслення чітких напрямків розвитку.

Разом з першим заступником голови СУР Василем Пасенчуком та заступником голови СУР Йоаном Рекалом, Микола-Мирослав Петрецький провів важливі зустрічі з новим головою повітової ради Марамурешу Габріелем Зетею, генеральним шкільним інспектором Міхаєм Попом та префектом повіту Марамуреш Рудольфом Штаудером.

“Я представив бачення Союзу і те, як ми можемо конкретно сприяти розвитку двостороннього та транскордонного співробітництва між Румунією, Україною та Республікою Молдова, з чітким фокусом на прикордонних повітах. Ми виходили з того,

що Марамуреш має бути не просто транзитною зоною, а точкою відліку, місцем, де ініціативи конкретизуються і приносять

користь громаді і СУР має бачення і досвід, щоб зробити це можливим”, – повідомив голова СУР у дописі на Facebook.

Були представлені проєкти, які СУР розробив та подав від імені громади, з наголосом на тому, як було залучено фінансування, демонструючи, що там, де є бажання та бачення, є й результати.

“Тому я запропонував та ініціював організацію тристороннього економічного форуму Румунія – Україна – Республіка Молдова, проєкт, який міг би розмістити Румунію на стратегічну позицію та приніс би додану вартість нашим регіонам. Румунія може стати прикладом передового досвіду для молдовських та українських населених пунктів, а цей форум забезпечить необхідні рамки для зміцнення цих відносин та обміну досвідом на місцевому та регіональному рівнях”, – додав Микола-Мирослав Петрецький.

(Закінчення на 3 стор.)

facebook.com/miroslavpetretchi

МИКОЛА-МИРОСЛАВ ПЕТРЕЦЬКИЙ ЗДОБУВ ЗНАЧНІ БЮДЖЕТНІ РЕСУРСИ ДЛЯ УКРАЇНСЬКОЇ СПІЛЬНОТИ В РУМУНІЇ

Усі 18 поправок представника української меншини у Парламенті Румунії Миколи-Мирослава Петрецького, що перетворюються на таку ж кількість цілей, були прийняті 5 лютого як у комітетах, так і на пленарному засіданні обох Палат.

«Дискусії у Парламенті довкола Закону «Про Державний бюджет Румунії на 2025 рік» були дуже непростими, але я знайшов тверді аргументи і відстояв свої пропозиції», – зазначив голова Союзу українців Румунії (СУР) у повідомленні, розміщеному на його сторінці у Facebook. «Ці зусилля перетворюються на справжні інвестиції для людей та проєкти, які реалізовуватимуться в населених пунктах, де проживають етнічні українці», – додав Микола-Мирослав Петрецький.

Цього року депутат від СУР приділив особливу увагу медичним послугам. «Охорона здоров'я має бути нашим пріоритетом і тепер я отримав кошти на покращення медичних послуг. Гроші були виділені на реабілітацію та модернізацію диспансерів у Вишні Рівній (Марамуреський повіт), Теребештах (Сату-Марський повіт) та Петроаса-Маре (Тіміський повіт), а також на оснащення диспансерів у Сфинту-Гьорге (Тулчанський повіт) та Бетхаузен (Тіміський повіт) життєво необхідним обладнанням – УЗД, ЕКГ та рентгеном, з тим, щоб ці медичні заклади могли надавати якісні послуги усім, хто їх потребує», – ствердив голова СУР.

У сфері освіти поправки, які депутат Микола-Мирослав Петрецький підтримав у парламенті, приносять суттєві інвестиції в шкільну інфраструктуру. «Педагогічний лицей імені Тараса Шевченка в Сігету Мармаціей та Восьмирічна школа у Бистрому отримують сучасні системи

опалення, що забезпечать оптимальні умови для навчання учнів та роботи вчителів. Я також отримав кошти для оснащення Восьмирічної

школи Копашиль модульними шкільними меблями та бібліотечним обладнанням, а Восьмирічна школа Вінга отримає сучасні навчальні матеріали. У Штюці Тіміського повіту буде продовжене будівництво нового корпусу, завдяки передбаченому у держбюджеті фінансуванню», – повідомив представник українців у законодавчому органі Румунії.

Микола-Мирослав Петрецький зазначив, що були передбачені конкретні кошти й на розвиток дорожньої інфраструктури: селу Ремети Марамуреського повіту було виділено кошти на асфальтування вулиць, що є важливим кроком для забезпечення безпеки та комфорту його мешканців.

І цього року кошти з державного бюджету отримають чимало культових споруд, які відіграють важливу роль у збереженні духовної та культурної ідентичності українських громад Румунії, незалежно від конфесійної приналежності. «Вони дозволять завершити будівництво храмів православної парафії у Верхній Бродині та української греко-католицької парафії в Сучаві. Водночас будуть профінансовані ремонтно-відновлювальні роботи церков у Коштюї, Кречунові та Зоріле. Також буде профінансовано ремонт української греко-католицької церкви в Кречунові, комуна Великий Бичків Марамуреського повіту, що є важливим кроком для збереження духовної спадщини нашої громади. Крім того, забезпечено кошти на модернізацію теплоізоляції Церкви адвентистів сьомого дня у Вишавській Красні. Також передбачено кошти на поточні ремонтні роботи у православній парафії святого Димитрія у Палтіну Сучавського повіту, таким чином забезпечуючи належні умови для духовного розвитку громади», – йдеться у повідомленні голови СУР.

Микола-Мирослав Петрецький дякує своїм колегам із Союзу українців Румунії, з якими він окреслив ці потреби української спільноти, а також своїм колегам-парламентаріям за надану підтримку. «Завдяки ухваленим поправкам, кожен з перелічених проєктів тепер має чітко визначені фінансові ресурси, а українська меншина стала на крок ближчою до вирішення проблем тих, кого я представляю», – підсумовує депутат від Союзу українців Румунії Микола-Мирослав Петрецький.

З діяльності голови СУР, депутата Миколи-Мирослава ПЕТРЕЦЬКОГО

МИКОЛА-МИРОСЛАВ ПЕТРЕЦЬКИЙ ВІДКРИВ ГРОМАДСЬКІ ПРИЙМАЛЬНІ У 12 ПОВІТАХ

Безпека, підтримка, послідовність – це три фундаментальні напрямки, в яких зобов’язався рухатися голова Союзу українців Румунії, депутат Микола-Мирослав Петрецький на благо української спільноти і від яких він ніколи не відступить. Вони визначатимуть його парламентську діяльність та спосіб, в який він працюватиме для української спільноти.

«Упродовж цього мандату я хочу зробити ще більше, бути ще ближче до кожного нашого українця, як і обіцяв! Тому я відкрив 12 громадських приймалень у повітах, де компактно проживають українці, щоб будь-яку проблему, будь-яку потребу можна було обговорити безпосередньо, на місці, без бар’єрів і без очікування», – повідомив Микола-Мирослав Петрецький у дописі на своєму Facebook.

Приймальні працюють щодня, з понеділка по п’ятницю, з 8:00 до 16:30. «Я запрошую вас звертатися до них за підтримкою, порадами та конкретними рішеннями. Представники нашої спільноти присутні там, де ми також маємо приміщення Союзу українців Румунії, у нас є співробітники, які готові вас прийняти, вислухати, які роблять так, щоб кожен

українець знав, що є куди звернутися і що є реальна точка допомоги», – підкреслив представник українців у Парламенті Румунії.

Адреси громадських приймалень депутата:

- Арад: с. Тирнова, № 734
- Бухарест: вул. Раду Попеску, буд. 15, 1-й сектор
- Карансеш: вул. Баба Новак, 37, Караш-Северін
- Ясси: вул. Проф. А. Сесан №46, буд. С5, кв. 3
- Марамуреш: Поляни, вул. Головна (Principală), № 13
- Марамуреш: Вишня Рівня, вул. Головна (Principală), № 1256
- Марамуреш: Сігету Мармаціей, вул. Поп Віктор, 18
- Сату-Маре: Бульвар Траяна № 9, буд. 6, 1 поверх, кв. 22
- Сату-Маре: Мікула, вул. Головна (Principală), № 305
- Сучава: вул. Міхая Хороброго, 27
- Тіміш: Тімішоара, вул. Маршала Авереску, 3Б
- Тульча: вул. Корнелія Гаврілова, 288

Микола-Мирослав Петрецький оголосив, що з 3 лютого, коли розпочнеться перша сесія Парламенту нового скликання, його парламентська діяльність буде зосереджена суворо на поправках до закону «Про Державний бюджет Румунії на 2025 рік», поправках, які він з усією рішучістю підтримуватиме на пленарному засіданні парламенту. «Я хочу бути впевненим, що фінансування дійде до наших громад, де воно справді потрібне», – додав голова СУР.

Як тільки забезпечить фінансування проєктів та об’єктів українських громад, він та команда Союзу українців Румунії відновлять кампанію «Дізнавайся! Підтримуй! Вирішуй!». «Я проводитиму регулярні зустрічі в усіх наших філіях та організаціях, у кожному повіті, з членами громад та представниками місцевої влади. Я усвідомлюю, що є ще проблеми, які потрібно виявити, для яких ми будемо шукати відповідні рішення, як на місцевому, так і на центральному рівнях», – оголосив він.

«Цього разу я розраховую на більш тісну співпрацю з нашими представниками в місцевій адміністрації, тому що у нас вже є більше добре підготовлених людей і наша спільнота, третя за кількістю національна меншина в Румунії, буде представлена з гідністю, професіоналізмом і необхідною силою, щоб перетворити кожну потребу на конкретне рішення», – каже Микола-Мирослав Петрецький.

facebook.com/miroslavpetretchi

ЗУСТРІЧ З ПРЕДСТАВНИКАМИ МАРАМУРЕСЬКИХ МІСЦЕВИХ ОРГАНІВ ВИКОНАВЧОЇ ВЛАДИ

(Закінчення. Поч. на 2 стор.)

Були проаналізовані конкретні шляхи підтримки економічної динаміки регіону, особливо в контексті розбудови пункту пропуску через кордон та дискусій щодо постконфліктної відбудови України. Голова СУР висловив переконання, що Марамуреш може стати великим економічним та логістичним центром для всієї північної частини Румунії, а СУР може надати необхідну експертизу для підтримки цього процесу. «Ми підтвердили нашу чітку прихильність до цього, в тому числі завдяки досвіду, отриманому під час участі в міжнародних зустрічах, в тому числі в Києві, де було підкреслено, що СУР готовий працювати безпосередньо з місцевими адміністраціями для надання реальної підтримки», – сказав Микола-Мирослав Петрецький.

Він також підкреслив міцну співпрацю, яку СУР має з різними установами України завдяки партнерству, що триває вже кілька років, висловивши переконання, що ці від-

носини можуть принести безпосередню користь спільноті, відкрити нові перспективи для співпраці та зміцнити культурні, економічні та освітні зв’язки між двома країнами.

Іншою темою дискусії стала освіта українською мовою, яка є фундаментальним напрямком роботи СУР. «Ми запропонували організувати Освітній центр у долині річки Рускова, у найчисельнішій громаді етнічних українців, та наголосили на необхідності коректного фінансування Педагогічного ліцею ім. Тараса Шевченка в Сігету Мармаціей. Я підкреслив, що цей заклад має бути підтриманий місцевими джерелами фінансування з тим, щоб він отримував постійну та передбачувану підтримку. СУР допомагав в окремих випадках, щоб підтримати функціонування цього навчального закладу, але реальним рішенням залишається виділення адекватних бюджетних ресурсів. Ми представили всі кроки, які робимо, щоб підтримати освіту українською мовою, підвищити її якість та залиша-

тися надійними партнерами Шкільного інспекторату, Повітової ради та Префектури», – зазначив голова СУР.

Ще одним ключовим питанням порядку денного було справедливе фінансування населених пунктів, де проживають українці. Микола-Мирослав Петрецький зазначив, що «незалежно від політичної приналежності місцевих адміністрацій, права громади повинні поважатися і реально підтримуватися». СУР – це організація, яка активно працює на місцях, точно знає, які потреби є у людей, і працює над тим, щоб кожен проєкт став реальністю.

«Наприкінці дискусій склалося відчуття, що у нас є відкриті інституційні партнери, яким я дякую, є бажання працювати разом, а СУР готовий докласти максимум зусиль. Маючи бачення, досвід та рішучість, ми продовжимо бути сильною представницькою організацією української спільноти та генерувати додаткові можливості для нас та суспільства», – підсумував голова СУР Микола-Мирослав Петрецький.

Транскордонні екологічні ініціативи

Мерія міста Ботошани, Румунія, у співпраці з владою Івано-Франківська, Україна, впроваджуватимуть спільну ініціативу, спрямовану на очищення,

Проект спрямований на реалізацію спільного плану дій з розвитку двох рекреаційно-відпочинкових зон у Ботошанах та Івано-Франківську, що базується на кращих підходах ЄС у сфері управління бла-

озера та створити комфортні, сучасні, екологічно чисті зони відпочинку для мешканців.

У Ботошанах буде відновлене озеро в парку імені Міхая Емінеску, зокрема за допомогою нових, сучасних рішень щодо біорізноманіття, розвитку органічного життя озера, посадки водних рослин, освітлення та художнього оформлення. Роботи також включатимуть зведення пам'ятника Кармен Сильві, мости через озеро та пішохідну доріжку. Крім того, буде реалізована екологічна інтерактивна інсталяція, що символізуватиме зв'язок між природою, мистецтвом та громадою.

В Івано-Франківську проект має на меті перетворити Німецьке озеро, другий за величиною гідрологічний об'єкт міста, на рекреаційно-відпочинкову зону з дитячими майданчиками, вежею для спостереження за птахами, елементами малої архітектури, місцями для пікніків та просторами для різних видів відпочинку.

Ця транскордонна співпраця сприяє впровадженню європейських рішень для захисту довкілля та сталого розвитку міст Румунії та України.

Василь КАПТАРУ

ревіталізацію та збереження міських водойм.

Йдеться про проект «Міські озера: Транскордонна синергія для збереження водних екосистем», що впроваджуватиметься в рамках програми ЄС Interreg Next Румунія-Україна 2021-2027.

китною та зеленою інфраструктурою та охорони навколишнього середовища, на принципах співпраці та добросусідства.

Ініціатива із загальним бюджетом 420.000 євро та тривалістю реалізації 18 місяців має на меті покращити міський ландшафт, відновити та очистити міські

Онлайн тренінги з впровадження проєктів Interreg Next

Спеціалісти TESIM (Технічна підтримка у процесі впровадження та управління програмами транскордонного співробітництва Європейського Інструменту Суспільства), залучені Європейською Комісією для надання підтримки в імплементації програм транскордонного співробітництва, розпочали онлайн-сесії, що пропонують практичні поради щодо побудови партнерства, розробки проєктної пропозиції, підготовки плану роботи та бюджету для заявників із країн-партнерів Interreg NEXT Румунія-Україна.

Зміст цих тренінгів розроблений для початківців і учасників з меншим досвідом роботи в європейських проєктах транскордонної співпраці.

2-годинні інтерактивні сесії мають наступний графік:

- англійською мовою: 11 - 14 лютого 2025 р. (реєстрація з 27 січня)
- українською мовою: 24 - 27 лютого 2025 р. (реєстрація з 10 лютого)
- румунською мовою: 3 - 6 березня 2025 р. (реєстрація з 17 лютого)

У разі великої кількості заявок пріоритет надаватиметься організаціям, які ще не

Photo: <https://ro-ua.net>

реалізовували проєкти під егідою ENICBC або InterregNEXT.

Реєстрація та додаткова інформація доступні за наступним посиланням:

<https://interregtesimnext.eu/events/project-preparation-workshop-go-for-cooperation-week/https://ro-ua.net>

Нова представниця української меншини у Міністерстві освіти

Українці знову мають свого представника в Міністерстві освіти Румунії, що є дуже важливим досягненням для всієї української спільноти. Після більш ніж чотирічного періоду, протягом якого ця важлива посада була відсутня в організаційній структурі Міносвіти, 8 січня, завдяки наполегливим зусиллям Союзу українців Румунії та постійним парламентським зусиллям Миколи-Мирослава Петрецького, було відновлено посаду радника з питань освіти українською мовою.

Цей пост зник кілька років тому в результаті ряду змін, за допомогою яких колишня представниця українців переслідуючи особисті інтереси перетворила посаду радника на посаду державного службовця, згодом перевівши її до іншого департаменту, залишивши, таким чином, українську спільноту без освітнього представництва у відомстві.

«Мар'яна Біліч, директорка школи у Полянах, обійняла посаду радника в Міністерстві освіти і відтепер займатиметься всіма питаннями, пов'язаними з україномовною освітою», – повідомив голова СУР на своїй сторінці у Фейсбук.

“У середу я провів першу офіційну зустріч з пані Біліч, а її пріоритети включають роботу зі школами, вчителями, спеціалізо-

ваними інспекторами, організацію олімпіад, конкурсів та координацію ключових процесів, таких як Національне оцінювання та іспити, які складатимуть українські учні. Вона також тісно співпрацюватиме з вимушеними переселенцями із України для задоволення їхніх освітніх потреб, – написав Микола-Мирослав Петрецький.

Голова СУР нагадав, що протягом багатьох років постійно нагадував про відсутність цієї посади та говорив про негативні наслідки ситуації, що склалася для україномовної освіти: «У своїх розмовах з міністрами освіти я неодноразово наголошував на нагальній потребі в людині, яка б займа-

лася всіма аспектами освіти українською мовою. Крім того, на щорічних Національних нарадах вчителів рідної української мови, які організовує СУР, ця тема завжди була в центрі уваги, супроводжувалася відкритими листами та іншими офіційними ініціативами. Досягнутий успіх підтверджує, що постійний діалог і реальне залучення дають результати. Я дякую моїм колегам з СУР за їхню підтримку в цій справі і радий, що разом нам вдалося повернути нашій спільноті функцію першорядної важливості. Ми продовжуватимемо підтримувати Мар'яну Біліч шляхом тісної співпраці з тим, щоб освіта українською мовою могла розвиватися та бути цінним ресурсом для майбутніх поколінь», – зазначив Микола-Мирослав Петрецький.

«Я вітаю пані Мар'яну Біліч та бажаю їй успіхів у цій важливій місії, запевняю її у підтримці всієї української спільноти, переконаний, що вона матиме сильне представництво на своїй посаді, буде активно та відданою підтримці україномовної освіти і ми всі разом зробимо нові конкретні кроки для майбутнього освіти нашої молоді. Я також хотів би подякувати представникам Міністерства освіти за їхню відкритість та розуміння важливості цієї справи», – підсумував голова СУР, депутат Парламенту Румунії Микола-Мирослав Петрецький.

www.uur.ro

СУР допоміг коштами на ремонт системи опалення ліцею ім. Тараса Шевченка

Рада Союзу українців Румунії (СУР), на позачерговому засіданні у понеділок, 20 січня, вирішила виділити необхідні кошти на ремонт системи опалення Педагогічного ліцею імені Тараса Шевченка в місті Сігету-Мармаціей. Таке рішення було прийнято за зверненням директорки навчального закладу Лукреції Семенюк, яка повідомила СУР про те, що ліцей залишився без тепла та гарячої води через несправність старої системи опалення єдиного в Румунії ліцею, в якому усі предмети викладаються українською мовою.

Про це на своїй сторінці у Фейсбук повідомив голова СУР, депутат Парламенту Румунії Микола-Мирослав Петрецький.

«На вчорашньому засіданні Ради СУР ми прийняли рішення про виділення необхідних коштів для ремонту системи опалення Педагогічного ліцею імені Тараса Шевченка в місті Сігету-Мармаціей. Таке рішення було прийнято у відповідь на термінове звернення директорки Лукреції Семенюк, яка повідомила нас, що навчальний заклад вже два дні не має тепла через стару та несправну систему опалення», – написав голова СУР.

Микола-Мирослав Петрецький також розповів, що спершу директорка ліцею звернулася до міської адміністрації, яка за законом зобов'язана підтримувати цей навчальний заклад. “Відповідь? Звична відмовка: “Ми не

маємо грошей!”, пояснення, яке прозвучало всього через кілька місяців після виборів, коли обіцяна підтримка громади, здається, взагалі зникла. У цьому контексті директорка школи була змушена звернутися до Союзу українців Румунії за терміновим рішенням», – розповідає голова СУР.

У своєму дописі Микола-Мирослав Петрецький зазначає, що, на жаль, історія повторюється. «Кілька років тому всі ЗМІ повідомляли про ситуацію учнів ліцею імені Тараса Шевченка, змушених сидіти в класах у верхньому одязі, щоб не замерзнути, що стало символом байдужості місцевої влади. Зараз учні знову змушені терпіти ті ж самі умови, а місцева влада виявляється нездатною забезпечити необхідні ресурси для опалення ліцею.»

Представник українців у парламенті Румунії зазначає, що в складі нинішнього керівництва ліцею є й член місцевої ради, але це не допомогло. “Незважаючи на це, як не парадоксально, немає ніякої підтримки ліцею. Складається таке враження, що коли йдеться про реальні інтереси нашої громади, переважає байдужість.»

Голова СУР також нагадує, що у 2023 році 125 000 лейв, виділених у результаті подяки ним зусиль Марамурською повітовою радою на ремонт Педагогічного ліцею імені Тараса Шевченка, були перенаправлені мерією міста Сігету-Мармаціей на організацію

фольклорного фестивалю “Floare de Colț”. «Мимоволі виникає запитання: якби це була інша школа, чи знайшлися б гроші на ремонт системи опалення? Як місцева влада визначає пріоритетність освітніх потреб нашої громади?».

Зважаючи на цю надзвичайно серйозну ситуацію, Рада СУР виділила 29 190 лейв з власних коштів на терміновий ремонт котла ліцею ім. Т. Г. Шевченка. «Ми вирішили виділити цю суму на ремонт нинішнього котла, щоб учні могли навчатися в пристойних умовах».

Микола-Мирослав Петрецький обіцяє, що докладе всіх зусиль, щоб у державному бюджеті на цей рік були закладені необхідні суми на придбання двох нових котлів для українського педагогічного ліцею. «Неприпустимо, щоб у 2025 році діти навчалися в холоді, а місцева влада ігнорувала цю проблему.»

«Союз українців Румунії і надалі підтримуватиме нашу громаду конкретними діями, які часто можуть замінити недбалість влади. Наші діти заслуговують на навчання в гідних та цивілізованих умовах. І я, і СУР продовжуватимемо боротися за права українських учнів, навіть тоді, коли місцева влада ігнорує свої зобов'язання перед громадою», – пише Микола-Мирослав Петрецький.

www.uur.ro

Четверте засідання Моніторингового комітету Програми Interreg NEXT Румунія – Україна 2021-2027

Уівторок, 21 січня 2025 р., в Бухаресті відбулося четверте засідання Моніторингового комітету Програми Interreg NEXT Румунія – Україна 2021-2027.

Про це йдеться на сайті <https://ro-ua.net>.

Зустріч мала на меті представити результати процесу відбору трьох конкурсів проектних заявок, які відбулися до цього моменту, а саме затвердження Моніторинговим комітетом списку стандартних проектів, відібраних під час першого і другого конкурсів (загальною вартістю 17,13 млн. євро) та проектів, які були включені до резервного списку.

Водночас Моніторинговий комітет вирішив доповнити виділені на оголошені до цього часу конкурси, із доступних на про-

грамному рівні фондів, з тим, щоб профінансувати якомога більшу кількість проектів із резервних списків.

Під час засідання було прийнято рішення щодо майбутнього конкурсу проектів, а також затверджено його основні аспекти. Новий конкурс буде спрямований на такі галузі як: освіта, належне врядування та управління кордонами, а найближчим часом буде розроблено та запропоновано для громадського обговорення спеціальний посібник для заявників.

<https://ro-ua.net>

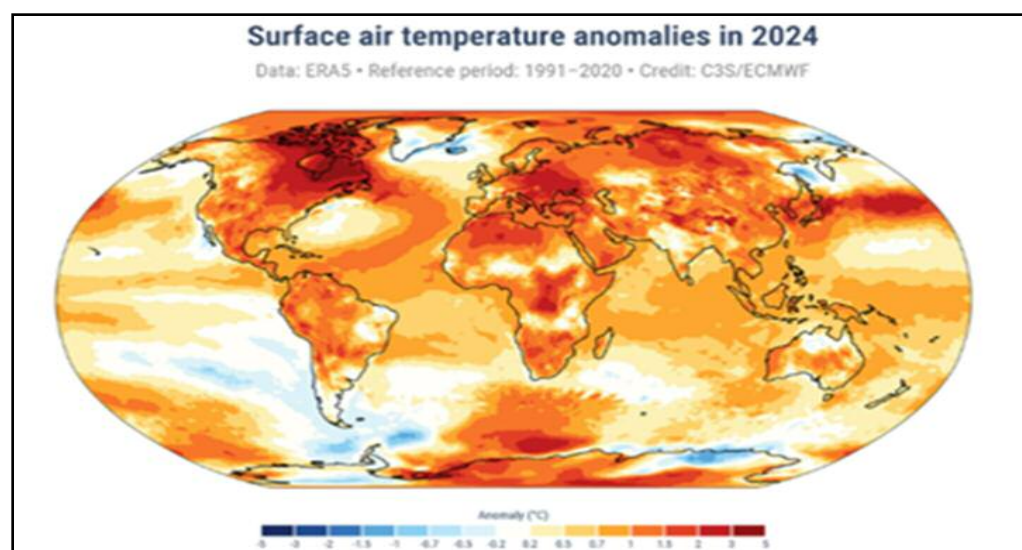

Січень 2025 року став найтеплішим за всю історію спостережень

Січень 2025 року став найспекотнішим січнем за всю історію спостережень у світі, побивши рекорд, встановлений минулого року, незважаючи на закінчення явища Ель-Ніньйо у Тихому океані, яке посилювало глобальне потепління у 2023-2024 роках.

Про це повідомляє Європейська кліматична служба «Коперник».

За даними служби, січень став третім найспекотнішим місяцем в історії людства: температура повітря біля поверхні склала 13,23°C, що на 1,75°C вище за середній доіндустріальний рівень.

Таким чином, січень 2025 року є «вісімнадцятим з останніх дев'ятнадцяти місяців, протягом яких середня глобальна температура приземного повітря перевищила доіндустріальний рівень більш ніж на 1,5°C», – зазначає європейська обсерваторія.

Це перевищує поріг +1,5°C, який є найбільш амбітною межею Паризької угоди 2015 року, що має на меті утримати глобальне потепління значно нижче 2°C і продовжити зусилля, спрямовані на його обмеження до 1,5°C.

На території Європи середня температура в січні склала 1,8°C, що на 2,51°C вище за середній показник січнів 1991–2020 років. Вище середнього значення температура була у південній та східній Європі, нижче середнього значення – в Ісландії, Великій Британії та Ірландії, північній Франції.

За межами Європи температура була вищою за середню на північному сході та північному заході Канади, на Алясці та в Сибіру. Вона також була вищою за середню на півдні Південної Америки, в Африці і на більшій частині Австралії та Антарктиди.

Василь КАПТАРУ

Джерело і фото: www.copernicus.eu/en

Парламент прийняв закон про держбюджет на 2025 рік

5 лютого Парламент Румунії прийняв Закон «Про Державний бюджет Румунії на 2025 рік». За проєкт бюджету проголосували 254 депутати і сенатори, у той же час 192 парламентарія проголосували «проти».

«Це виважений бюджет, побудований на виваженому прогнозі, збалансований бюджет», – сказав міністр фінансів Танцош Барна, стверджуючи, що в ньому «є достатньо коштів на зарплати, пенсії та соціальні виплати». Він додав, що впровадження цього бюджету дозволить контролювати витрати та генерувати необхідні для розвитку доходи.

Своєю чергою прем'єр-міністр Марчел Чолаку заявив, що у держбюджеті на поточний рік не передбачено жодних «змін у податках і зборах». «Це бюджет розвитку, як і минулого року, в якому інвестиції сягають нового рекорду – 150 мільярдів лейв, що на 30 мільярдів лейв більше, ніж минулого року (...) До середини наступного року ВВП Румунії перевищить 2 000 мільярдів лейв, тобто 400 мільярдів євро, що вдвічі більше, ніж у 2018 році. Це чіткий знак того, що Румунія вступає в нову економічну лігу», – зазначив глава уряду.

Представники урядової коаліції планують, що граничний розмір дефіциту бюджету 2025 року становитиме 134,6 млрд. лейв (7% від ВВП). Доходи загального фонду заплановані на рівні 667,5 млрд. лейв, а видатки передбачені на рівні 802,2 млрд. лейв.

Прогноз економічного зростання у 2025 році становить 2,5% ВВП, а середньорічна інфляція, на основі якої був розрахований бюджет, становить 4,4%.

З іншого боку, усі 18 поправок представника української меншини у Парламенті Румунії Миколи-Мирослава Петрецького, були схвалені як у комітетах, так і на пленарному засіданні обох палат румунського парламенту. Кошти підуть на впровадження різних проектів у сфері охорони здоров'я, освіти, дорожньої інфраструктури та релігії.

Василь КАПТАРУ

Фото: fb.com/cameradeputatilor

Сценарії припинення війни в Україні: чи стане 2025-й роком миру?

Ще кілька місяців тому офіційний Київ побоювався, що другий президентський термін Дональда Трампа може змусити Україну капітулювати перед Володимиром Путіним. Сьогодні він покладає надії на те, що Трамп нарешті покладе край трирічній кривавій війні. Курт Волкер, який під час першого терміну Трампа був спеціальним представником США щодо України, вважає, що Дональд Трамп зможе змусити Путіна сісти за стіл переговорів. «2024 рік був роком очікування. У нас були вибори, ми відволікалися, адміністрація Байдена то говорила “ні”, то говорила “так”... 2025 рік виглядає як рік дій. Ми нарешті рухаємося», – сказав Курт Волкер в інтерв'ю виданню POLITICO, додавши, що перешкодою на шляху до миру є не той, хто знаходиться у Білому домі, а той, хто знаходиться в Кремлі.

Якщо Зеленський правильно розіграє свої карти, Путін може загрузнути у власних проєктах. Інфляція в Росії вийшла з-під контролю, відсоткові ставки штучно заморожені на вже захмарних 21%, існує дефіцит робочої сили і масові втрати на війні – “це не є стійким суспільством”, – сказав колишній спеціальний представник Трампа по Україні Курт Волкер.

Водночас, як зазначає публікація, це означає, що Володимира Зеленського можуть підштовхнути до поступок, які донедавна здавалися немислимыми. Йому, ймовірно, доведеться визнати, що Україна не зможе повернутися до своїх довоєнних кордонів (хоча він ніколи не визнає завойовані землі російською територією) і що українська заявка на вступ до НАТО залишиться без відповіді. Тим часом президент Володимир Зеленський наголосив, що вступ України до НАТО залишається головною гарантією безпеки. За словами Зеленського, 800-тисячна українська армія може бути бонусом для Альянсу, особливо якщо Трамп прагне повернути додому американські війська, які дислокуються за кордоном.

З іншого боку новий спецпосланець Трампа з питань України та Росії Кіт Келлог заявив в інтерв'ю Reuters, що президентські та парламентські вибори в Україні, які не відбулися вчасно через війну, розв'язану Росією, “повинні бути проведені”. У відповідь президент Володимир Зеленський заявив, що проведення виборів в Україні стане можливим лише після завершення війни або після змін у законодавстві. «В Україні всі розуміють, що це (вибори – ред.) неможливо зробити, поки не закінчиться війна, або треба змінювати законодавство. Я вважаю, що вибори відбудуться одразу після закінчення воєнного стану. Це за законом. Або парламентаріям треба зібратися і змінювати законодавство, що буде зробити дуже важко, тому що суспільство проти.»

Кіт Келлог попередив, що обидві сторони повинні будуть піти на поступки, якщо вони сподіваються домовитися про врегу-

лювання війни, а Дональд Трамп заявив, що переговори з Україною та Росією щодо завершення війни проходять “досить добре”. У розмові на Радіо Румунія, щодо бачення нової адміністрації США на шляхи припинення повномасштабного вторгнення Росії в Україну, колишній представник

відмову України від вступу в НАТО. Але ми всі розуміємо, що ці умови припинення вогню і перемир'я вкрай не вигідні Україні, вони створюють вкрай сприятливі умови для Російської Федерації, з розширенням територій, Путін отримає схвалення російського народу, він також створить передумо-

Румунії при командуванні НАТО в Брюсселі, відставний румунський генерал-лейтенант Вірджил Белечану каже, що цього року вдасться зупинити гарячу фазу війни, добитися перемир'я, але не сталого миру. «Чи буде закінчення війни – важко сказати, швидше за все буде припинення бойових дій і перемир'я. Ми маємо розуміти, що закінчення війни в Україні дуже сильно залежить від умов, які Трамп спробує нав'язати в тому числі і російській стороні. Адже йдеться не про мир силою, а про мир, нав'язаний обом сторонам. Якщо пропозиції Трампа будуть спрямовані лише на виконання вже відомих побажань Путіна, ми побачимо капітуляцію України, і я сумніваюся, що Зеленський погодиться на це, в перспективі виборів, що мають відбутися цього року. Адже у такому разі, ми можемо отримати інше рівняння для України: не прозахідного лідера та уряд, а лідера та уряд, який буде або ультранаціоналістичним, або, як того прагне Москва, пропутінським».

На думку румунського генерала у відставці Вірджіла Белечану, у цьому контексті особливо гостро стоїть питання окупованих територій, які російська сторона вважає своїми та вимог Кремля, щодо зміни законодавства, в тому числі положень Конституції, які закріплюють курс України на членство в НАТО. «Ще однією обов'язковою умовою Москви, пов'язаною з припиненням вогню і перемир'ям, є вимога щодо законодавчих змін українською стороною про

ви для того, щоби, у разі порушення угоди про припинення вогню і перемир'я, відновити військові дії, продовжити свою так звану спеціальну військову операцію, і таким чином ми можемо стати свідками початку другої війни між Російською Федерацією й Україною, за чеченським сценарієм.» За словами Вірджіла Белечану таким чином, в умовах припинення вогню і перемир'я, тобто вкрай сприятливих для Путіна, останній зможе спокійно продовжувати впровадження своїх планів щодо створення Державного Союзу, утвореного з Російської Федерації, Білорусі, України, Республіки Молдова тощо.

Першою стратегічною метою Путіна є покласти край суверенітету і незалежності України, але його кінцевою стратегічною метою є повалення всього міжнародного порядку, в якому Сполучені Штати мають центральну роль. Якщо його не зупинити в Україні, Путін намагатиметься підкорити інші країни колишнього Радянського Союзу – від Молдови і Білорусі у Східній Європі до Казахстану і народів Центральної Азії. Тудор Куртіфан, головний редактор публікації Defense Romania, найбільшого медіавидання Румунії у сфері безпеки та зовнішньої політики, каже, що допомога США Україні має вирішальне значення для стримування не лише Росії, а й Китаю.

(Закінчення на 10 стор.)

Василь КАПТАРУ
Всесвітня служба Радіо Румунія

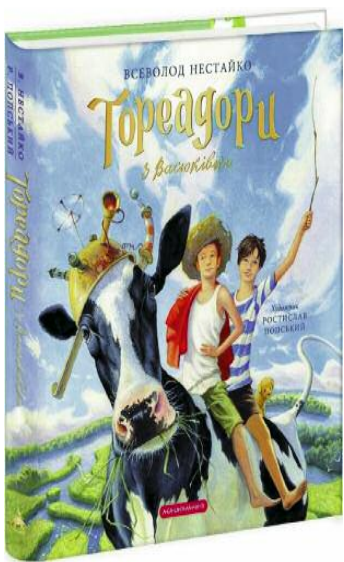
10 ТВОРІВ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ З ВІДМІННИМ ГУМОРОМ

Твори українських письменників – дуже хороша можливість відпочити від буденності, збагатити свій словниковий запас та краще пізнати історію та культуру свого краю. А якщо вдало підібрати автора, можна ще й добряче посміятися.

Зібрали для вас 10 творів українських авторів, які забезпечать кілька годин приємного і корисного відпочинку:

«Тореадори з Васюківки», Всеволод Нестайко

Важко знайти в нашій літературі щось настільки веселе, талановите й дотепне, як ця неперевершена книга Всеволода Нестайка, якого часто називають Гоголем сучасної української дитячої літератури. Недаремно «Тореадори з Васюківки» перекладено двадцятьма мовами і внесено до Особливо Почесного списку Андерсена як один з найвидатніших творів світової літератури для дітей. Це перше видання нової авторської редакції роману з новими надзвичайно веселими епізодами.

«Кайдашева Сім'я», Іван Нечуй-Левицький

Іван Нечуй-Левицький – видатний український письменник-реаліст, перу

якого належать оповідання і повісті з народного життя, що становлять найбільш вагомий та класично викінчений сторінку його творчості. Майстер слова мав на меті якомога глибше розробити «непочаті рудники» українського життя і створити правдиві образи людей з усіх верств суспільства. Колоритні постаті героїв, соковитий гумор та сміливе поєднання серйозного і навіть трагічного з комічним зробили твори Нечуя-Левицького справжніми перлинами української прози.

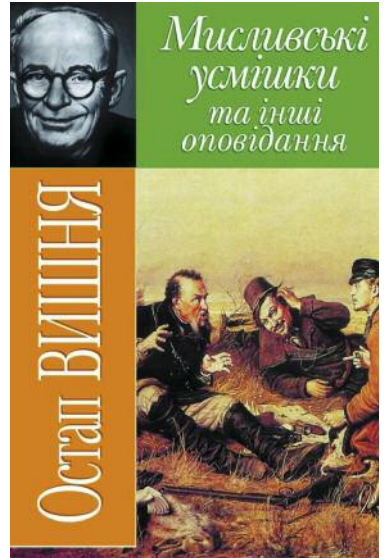
«За двома зайцями», Михайло Старицький

Головний герой комедійної п'єси – легковажний цирюльник (перукар) Свирид Голохвастов, який вирішує вигідним шлюбом виправити своє матеріальне становище. Сподіваючись на свою привабливу зовнішність, Голохвастов намагається розбагатіти, одружившись із багатого міщанкою Пронею Сірко, і, водночас, залицяється до бідної дівчини-красуні Галі. Але народ знає: за двома зайцями побіжиш, жодного не спіймаєш.

У п'єсі порушується проблема соціальної нерівності.

«Мисливські усмішки та інші оповідання», Остап Вишня

Остап Вишня (Павло Михайлович Губенко) – самобутній український сатирик і гуморист. Його творам властиві лаконізм, дотепність і образність мови. Здоровий гумор та нищівна сатира роблять його твори не лише цікавими, але й актуальними.

Ця збірка творів Остапа Вишні вважається вершиною розвитку жанру «усмішки», які Максим Рильський назвав «ліричною поезією в прозі».

Остап Вишня був затятим мислив-

цем та рибалкою, часто виїжджав у мальовничі місцевості з друзями на полювання. Усі ті спостереження, усе почуте він записував та використовував згодом при написанні «Мисливських усмішок».

«Мина Мазайло», Микола Куліш

Комедія «Мина Мазайло» відрізняється оригінальним сюжетом, у якому переплетено культурно-соціальний та родинно-інтимний аспекти, містить галерею виразних характерів з індивідуалізованим культурним і національним світоглядом, насичена дотепними, пародійними, карикатурними, фарсовими сценами.

У творі використано широкий діапазон живої і тому колоритної мови, що відбиває специфіку духовних та національних цінностей основних персонажів. Комедія характеризується широкою палітрою інтонацій та мелодійних візерунків – веселих, ніжних, мажорних, романтичних, елегійних, сумних, трагікомедійних і навіть фантазмагорійних.

«Дефіляда в Москві», Василь Кожелянко

Найпарадоксальніший український письменник вперше був представлений у книжковому форматі 2000 року саме цим романом. Розкішна інтелектуальна забава для тих, хто має чуття гумору.

Роман «Дефіляда в Москві» – дотепний політичний памфлет, написаний у жанрі альтернативної історії. Цей твір апелює до літературної традиції модерних антиутопій – Дж. Орвел, О.Гакслі, М.Замятін.

Основа сюжету – альтернативна історія про перемогу в Другій світовій війні держав Вісі за значного сприяння українців. Спільні українсько-німецькі війська захопили Москву, вигнали більшовиків за Урал, і тепер готується їх парад на Красній площі. Написаний вигадливо і з гумором, він нагадує про те, що творити історію, долати міфи та стереотипи ніколи не пізно. І звучить особливо актуально саме зараз, саме в цей час.

(Далі буде)

Джерело: <https://sviti.com.ua>

Майстер-клас до свята «Мерцішор» у Вишівській Долині

Весна вже не за горами, природа починає прокидатися, незабаром розквітнуть перші квіти, повернуться пташки. Чому б не почати готуватися до весняних свят заздалегідь, адже в очікуванні є своя чарівність. А першим святом весни у Румунії є «Мерцішор», до якого вже почали готуватися й етнічні українці. Серед них діти села Вишівська Долина Марамурського повіту. Під керівництвом директорки Восьмирічної школи Марії Папариги та керівниці місцевого художнього колективу «Молоді гуцули» Марічіки Шорбан, ще з початку лютого вони почали виготовляти мерцішори в приміщенні тутешньої організації Союзу українців Румунії, аби встигнути зробити достатню кількість улюблених мерцішорів і подарувати їх близьким особам.

Директорка Восьмирічної школи у Вишівській Долині в інтерв'ю Радіо Румунія розповіла про виникнення ідеї організувати майстер-клас з виготовлення мерцішорів та як він проходить: «Надворі наразі досить холодна погода, а у нашому селі, у Вишівській Долині, діти вже готуються до наступної пори року, тобто до весни і беруть участь у дуже цікавому майстер-класі з виготовлення мерцішорів. Ідея створення цього майстер-класу виникла у нас тому, що ми, команда СУР у Вишівській Долині, хочемо урізноманітнити діяльність дітей, заохочувати їх більше спілкуватися між собою і забути трохи про спілкування по телефону як то відбувається сьогодні. Водночас, за відсутності шкільних програм, які б стимулювали ручну творчість учнів, ми хочемо, щоб така ініціатива відродила або стала початком повторного відкриття традиційних ремесел таких як: в'язання гачком, виготовлення намиста. Діти дуже добре сприймають нові види діяльності. Дехто з них уперше навчився користуватися голкою чи гачком. Для них будь-яке мале досягнення є успіхом, а нас, дорослих, це дуже радує. Оскільки в нашому приміщенні ми організували різні ремісничі майстерні й при інших нагодах, у процесі створення мерцішорів ми ставимо наголос на шитті нитками або бісером, в'язанні гачком, а також на виробленні невеликих предметів технікою пірографії. А щоб діти краще знали українську гуцульську культуру ми використовуємо багато традиційних візерунків вишивання, а також специфічні мотиви, тобто різні квіти та інші весняні символи.

Під час зимових канікул, наприкінці лютого ми говоритимемо більше про символіку мерцішора та пов'язані з ним легенди, а також про інші весняні традиції. Після завершення цієї діяльності ми плануємо облаштувати виставку цих виробів у школі, для учнів, які не змогли взяти участь у заходах, організованих у приміщенні СУР. Ми навіть подумали зробити невеликий ярмарок і продавати мерцішори, якщо зробимо їх багато, а на зароблені гроші діти зможуть щось купити або піти разом на прогулянку і таким чином насолодитися результатом своєї праці, своїх досягнень. Звісно, що найгарніші мерцішори діти подарують своїм мамам, близьким і друзям. Ми всі чекаємо весни бо нам є з чим її зустріти».

Марічіка Шорбан працює адміністратором місцевого приміщення Союзу українців Румунії у селі Вишівська Долина. Вона акомпанує на акордеоні гуртам «Молоді гуцули» та «Гуцульський плай», які діють у цьому населеному пункті. Марічіка Шорбан також допомагає дітям на різних майстер-класах: «Разом з командою місцевої організації СУР ми подумали організувати для дітей майстер-клас з нагоди приходу весни. Кожного дня після уроків, діти приходять до приміщення СУР і вчаться робити мерцішори. Вони дуже люблять цим займатися і весело проводять тут час, дуже раді вчитися новому, робити ручні вироби. Таким чином вони поєднують приємне з корисним, опановують нові знання та навички, розважаються, слухають українську музику, співають, а також граються на подвір'ї. Мерцішори вийшли дуже гарними, тому ми плануємо зробити і виставку. Ми більше працюватимемо наприкінці лютого, коли діти матимуть канікули і у них буде більше вільного часу».

Діти створюють свої маленькі шедеври залюбки, вкладаючи у них тепло своїх сердець. Таким чином вони розширюють та вдосконалюють свої знання про весняні свята і традиції, розвивають творчі здібності та ручні навички і гарно спілкуються рідною мовою. У дітей формується почуття доброти, любові до інших людей і усвідомлене ставлення до традицій. Марія Матяшук, учениця п'ятого класу Восьмирічної школи у Вишівській Долині розповіла, що з радістю ходить на майстер-клас з вироблення мерцішорів: «Ми з однокласниками охоче беремо участь у майстер-класі з виготовлення мерцішорів. Від початку майстер-класу ми навчилися вишивати та плести різні квіти, шити візерунки із пацьорками та ще будемо вчитися робити силянки із пацьорок.

(Продовження на 10 стор.)

Христина ШТИРБЕЦЬ

Всесвітня служба Радіо Румунія

Майстер-клас до свята «Мерцішор» у Вишівській Долині

(Закінчення. Продовження з 9 стор.)

Я дуже люблю цю роботу, тому що ми вчимося чомусь новому, проводимо час разом, слухаємо українську музику та розказуємо різні історії. Ми також вчимося вишивати сорочки і плести. А що є найважливішим – я зроблю велику радість мамі, коли подарую їй зроблений мною мерцішор. Крім мам, ми подаруємо мерцішори й бабусям, вчителькам та друзам. А ще думаємо продавати, якщо зробимо багато».

Відколи СУР відкрив осередок у Вишівській Долині, жителі села, не лише діти, а й дорослі, мають можливість робити репетиції та готуватися до різних подій, конкурсів та фестивалів. Крім того, діти мають можливість взяти участь у різноманітних майстер-класах із виготовлення не лише мерцішорів, а й браслетів з бісеру, малювання, збирання пазлів, малювання за мотивами українських народних казок, пірографія, малювання на склі та на полотні тощо. Ці майстер-класи дають змогу розвивати креативність дітей, розкрити їх потенціал, а також гарно проводити вільний час.

Сценарії припинення війни в Україні: чи стане 2025-й роком миру?

(Закінчення. Поч. на 7 стор.)

«З точки зору американського керівництва, я думаю, що це лише одна частина багатого складнішого пазлу, який також включає Середній Схід і особливо загальної стратегії дій США з точки зору протидії Китаю, тому що на мій погляд головна мета нової адміністрації Трампа, це протидія впливу Китаю в усьому світі і особливо на американському континенті. Я маю на увазі Латинську та Центральну Америку. Україна дуже важлива, тому що вона є частиною цього механізму, особливо в глобальному світі, настільки взаємопов'язаному, з Російською Федерацією, яка вже має економічне і військове партнерство з Китаєм. Україна є важливою частиною цього механізму, але наразі важко сказати, чи вона є найважливішою частиною».

Тому, якщо Захід дозволить нинішньому російському вторгненню в Україну бути успішним, то головними бенефіціарами стануть Росія та інші авторитарні режими, включаючи Китай, Іран, Північну Корею, а також різноманітні актори, такі як ХАМАС і Хезболла. Ця вісь автократичних режимів вже окреслюється на тлі війни Росії проти України. Тудор Куртіфан: «Якщо буде взято в дужки міжнародне право, засноване на нинішній архітектурі безпеки, що ґрунтується на Рах Амерісана, на цьому світі і на нинішній післявоєнній системі безпеки, запровадженій в тому числі Сполученими Штатами, система, що базується на суверенітеті кожної нації, демократії і свободі, то це буде поразкою. Це стане поразкою, компромісом в Україні, поразкою не тільки для Сполучених Штатів, а й для всіх нас, для вільного світу. Є багато інших диктатур, які

дивляться на те, що відбувається в Україні сьогодні. Це може бути поразкою і я боюся, що ми рухаємося до цього сценарію. Тому що якщо в останні кілька років, бо війна проти України почалася не з повномасштабного вторгнення в 2022 році, вона почалася в 2014 році, якщо в останні роки усі говорили про повернення України до кордонів 1991 року, то зараз я вже не чую, на жаль, жодного сценарію можливого врегулювання або можливого перемир'я в Україні, який би передбачав повернення до кордонів 1991 року. І це може стати великою втратою з точки зору престижу вільного світу, Заходу і Сполучених Штатів, не кажучи вже про безпеку та ревізійні заяви різних держав та диктаторів по всьому світу. Тому я думаю, що з цієї точки зору для адміністрації Трампа також важливо досягти консенсусу і тривалого та прийняттого миру. Водночас, я не думаю, що це буде сталий мир, скоріше це буде перемир'я. Тому що важко говорити про мир, особливо після того, що сталося, після масових поховань, які ми бачили в Україні, після терору, після смертей, після бомбардувань цивільного населення, після знищення цілих міст. Важко говорити про мир, тому що завдані рани гоїтимуться упродовж багатьох поколінь».

Враховуючи досвід війни в Україні США та країни вільного світу, відповідно члени НАТО та Європейського Союзу, повинні на думку генерала у відставці Вірджіла Белечану докорінно переосмислити своє ставлення і підхід до спільної оборонної політики. «Добігає кінця третій рік війни і я не думаю, що ми побачимо припинення вогню і перемир'я до 22-24 лютого. Отже, можна сказати, що календарно та історично, лише на четвертий рік війни між Україною та Російською Федерацією, оборонної війни,

повномасштабного вторгнення, буде підписано угоду про припинення вогню та перемир'я. Але після цього нам потрібно буде задуматися і багато чого переосмислити. Переосмислення починається з вимоги, яку висунув Трамп, не тільки зараз, а й під час своєї попередньої каденції, збільшити видатки на оборону. Не обов'язково до 5%, це майже неможливо для багатьох держав, але не для Польщі, яка є для всіх нас гарним прикладом. І Польща стане прикладом для Трампа в усьому, що означатиме розвиток і інвестиції в НАТО з точки зору оборони. Європейський Союз розпочав таку програму, але вона є недостатньою з точки зору прямих інвестицій у військову мобільність, прямих інвестицій у дослідження військових технологій і, не в останню чергу, у виробництво військової техніки, в тому числі у виробництво боєприпасів. Європа, однак, має такі можливості, зберігаючи свою єдність і узгодженість, розробляючи спільну і прагматичну зовнішню і оборонну політику».

Віржил Белечану стверджує, що якщо ЄС збереже свою спроможність та єдність, Європейський Союз зможе це зробити. Водночас Дональд Трамп не захоплюватиме єдність і згуртованість Європейського Союзу, тому що Трамп розглядає ЄС як економічного конкурента. Президент США напевно діятиме у відносинах з країнами ЄС за принципом «розділай і володарюй». Тому Європейський Союз змушений прокинутися, Румунія має прокинутися до реальності, якщо не хоче потрапити до сфери впливу Російської Федерації або якщо хоче не допустити розгортання на румунському кордоні російських військ, включаючи тактичну ядерну зброю, як це відбувається зараз поблизу кордону Польщі в Білорусі.

РУМУНСЬКА ПОЕЗІЯ У ВІДТВОРЕННІ ВІКТОРА БАРАНОВА

(Продовження. Поч. у попередньому номері)

Найвизначнішим письменником – представником «Трансільванської школи» є Йон Будай-Деляну (Ion Budai-Deleanu, бл. 1760-1820), більша половина життя якого (33 роки з 60, з 1787 до смерті) пов'язані зі Львовом. З останньої чверті XVIII ст. Галичина (унаслідок першого поділу Польщі 1772 р.) разом із Трансильванією стали складати спільний історико-культурний і релігійний (греко-католицький) ареал у межах багатонаціональної Австрійської монархії з її тісною контамінацією культур, національно-освітніх осередків, широкою циркуляцією національних й інонаціональних літературно-художніх і наукових видань. Львів належав до найрозвинутіших міст імперії, 1784 р. тут було засновано університет (на богословському факультеті з 1787 р. викладання велося «словенороською» мовою, хоча загалом переважали німецька й латинська), завдяки якому Східна Галичина приєдналася до загальноєвропейського руху Просвітництва. Як стверджується в «Історії румунської літератури», Львів на той час мав і румунську школу, а місцевий суд – румунську секцію; працюючи в столиці Східної Галичини як «судовий секретар і придворний радник», Будай-Деляну міг не тільки познайомитися з українською, польською, німецькою культурами, не забував латинську, а й брав активну участь у діяльності румунського земляцтва, листувався зі своїми трансільванськими однодумцями, зокрема – з Петру Майором (1761-1821), який уперше обґрунтував походження румунської мови з народної латини. У Львові Будай-Деляну написав свій найвідоміший літературно-художній твір – сатирично-бурлескную поему «*Țiganiada*» («*Циганіада*»); її частково переклала Ольга Страшенко за підрядником автора цієї статті), пройнятою соціальною критикою феодальних порядків із позицій Просвітництва (відчутно вплив «Орлеанської діви» Вольтера).

Сильним імпульсом для розвитку румунської поезії XIX ст. стало відкриття фольклору та революційні події 1848 року. Серед основоположників сучасної румунської поезії, що ґрунтуються на фольклорі, необхідно в першу чергу згадати поетів із родини Векерешть (поетів *Văcărești*) – Єнекіце (1740?-1798?), Алеку (1762/1767 ?-1799/1800 ?), Ніколає (1784?-1827?) та Янку Векереску (1792-1863). Віктор Баранов здійснив переспів із «Дзеркал» Алеку Векереску, цілком співзвучний із тодішньою книжною («вченою») поезією Румунії, України, культивованою в тогочасних навчальних закладах. Перекладач вдало відтворив гадку про дзеркало як ревнивця до вроди коханої ліричного героя. Першим визначним збирачем і популяризатором румунського фольклору був Антон Панн (Anton Pann, 1794-1854), відомий письменник, фольклорист і композитор, збірники якого «Сільські посиділки, або Історія діда Альбу» (1851 і 1852) складаються майже повністю з народних пісень, дойн, балад, анекдотів, частівок, загадок і оповідок, творчо оброблених автором.

У середині XIX ст. народна романтична стихія поєднується в румунській поезії з «течією національного духу» та впливом французького революційного руху. Передова румунська молодь починає орієнтуватися на приклад Парижу, на місто трьох революцій (1789, 1830 і 1848),

там намагається здобути передову європейську освіту. Поетів цього напрямку в румунському літературознавстві прийнято називати «*pașion-tistami*» (від розмовної румунської назви 48 – «*patruzeci și opt*»), покоління яких дало країні справжніх письменників-громадян і створило прообраз митця, органічно пов'язаного з народом. Серед поетів 1848 року найвизначнішим був, безумовно, Васіле Александрі (Vasile Alecsandri, 1821-1890), низку перекладів із якого подано Віктором Барановим (Александрі українською мовою перекладали також Василь Щурат, Богдан Мельничук, Володимир Поята, Ольга Страшенко та ін.) В. Александрі народився в молдовському містечку Бакеу і ще з юнацьких років зблизився з передовими колами румун-

ського суспільства, а в Парижі, де продовжував освіту (1834-1839), він ознайомився з передовими ідеями свого часу. Письменник винятково плодовитий, Александрі створив значні твори майже в усіх літературних жанрах; поет звернувся до всієї гами людських почуттів, починаючи від кохання та барв рідної природи й закінчуючи полум'яним патріотизмом з відображенням героїчного минулого румунського народу, його боротьби за краще майбутнє (він – автор поезій-гімнів «*Пробудження Румунії*» («*Deșteptarea României*») про події 1848 р. та віршу «*Хора об'єднання*» («*Hora Unirii*»), написаного за два роки до першого об'єднання Валахії і Молдови у 1859 р. в одну державу, яка з 1862 р. стала називатися Румунією). Сильний вплив фольклору відчувається майже в усіх його ліричних творах (балади, дойни, пісні), адже він зібрав і двічі опублікував – у 1852 і 1866 роках – збірку «Народні пісні румунів». До речі, саме Александрі вперше опублікував широковідому баладу «Майстер Маноле». Про глибоке, органічне засвоєння народної традиції говорять поезії циклу «*Пастелі*» («*Pasteluri*», 1867-1868), мова і система образів яких вирізняються особливою простотою й прозорістю форми, що відтворюють сільське життя та зміну пір року, малюючи чарівні картини природи та людей, що злилися з нею. Віктор Баранов переклав три поезії циклу «Пастелі»: «Весняні гості», «Сівачі», «Зима». Цикли «Пастелі» (а також «Наші воїни», що присвячений подіям Війни за незалежність 1877-

1878 рр. проти Османської імперії) тісно пов'язані і гармоніюють з картинами відомого тогочасного румунського художника Ніколає Грігореску (1838-1907). А самого Александрі, значення його поетичної творчості (хоча Васіле Александрі писав і прозу та драматичні твори, зокрема з історії Стародавнього Риму – «Джерело насолоди», «Овідій» та ін.) високо оцінив М. Емінеску в поезії «Епігони».

Говорячи про подальший розвиток румунської поезії, ми наближаємося до характеристики титана румунського поетичного слова, співця боротьби й любові румунського народу Міхая Емінеску (Mihai Eminescu, 1850-1889). В історії літератури є постаті і твори, які, формально не займаючи великого обсягу, становлять ті коштовні перлини, навколо яких обрамляються згодом колами об'ємисті праці вчених. Це «Слово о полку Ігоревім» і «Пісня про Роланда», сонети Петрарки та Шекспіра, романтична лірика Бараташвілі та Петєфі. До таких письменників, які написали *non multa, sed multum* («Не багато кількісно, але багато за змістом»), належить і класик румунської літератури Міхай (Михайл) Емінеску. Підкреслимо, що його творчість згідно з нормативними програмами передбачено вивчати в середніх навчальних закладах України в курсі зарубіжної літератури. Національний румунський поет (а отже – і молдавський, як другої гілки одного спільного кореня), творець поетичних шедеврів із незрівнянною музичністю й неповторною гармонією, що виражають чисте й жагуче кохання і страждання від неможливості пізнати тасмницю цієї першооснови буття, будову всесвіту й ожиттєвлені залишки зниклих міфологічних систем і стародавніх цивілізацій, вербальне освоєння космосу й романтично-несстримний коментар історичних подій давнини і сьогодення, медитації щодо сенсу життя людини, яка, як і герої-титани, рішуче повстає супроти наперед визначеного устрою, – таким постає перед сучасними читачами Міхай Емінеску.

Особливий імпульс на розвиток румунської літератури мав часопис «*Convorbiri literare*» («*Літературні бесіди*»), навколо якого об'єднувалися письменники літературного угруповання «*Junimea*» («*Молодість*»), на чолі яких стояв Тіту Майореску (1840-1917). На щотижневі засідання гуртка приходили люди різних політичних і літературно-мистецьких поглядів, але об'єднаних бажанням підняти румунську літературу до вершин французького парнасу, враховуючи при цьому запити соціуму. І серед усіх великих імен, які з'явилися на сторінках «Літературних бесід» і в гурті «Жунімея» – а це класики румунської літератури прозаїки Йон Славич (1848-1925), Йон Крянге (1837-1889), драматург і новеліст Йон Лука Караджале (1852-1912) – найпомітніше місце займає, звичайно, національний румунський поет (писав і прозу) Міхай Емінеску, який уперше спалахує на першій сторінці номеру від 15 квітня 1870 р. і вже ніколи не зникає.

(Далі буде)

Сергій ЛУЧКАНИН,
доктор філологічних наук,
доцент, професор кафедри загального
мовознавства, класичної філології та
неоелліністики Навчально-наукового
інституту філології вського національного
університету імені Тараса Шевченка

Струмені письменницького слова Аделі Григорук

(про книжку А.Григорук

«І слово це у мене від Всевишнього»)

На щастя, серед нас є люди, які, незалежно від життєвих обставин, успіхів чи невдач, гостинно відчиняють перед нами свій внутрішній світ, в якому панують доброта й довіра, правда і любов, люди, які є плодоносною гілкою великого родовідного дерева українського роду.

До таких людей належать Аделя Григорук та Ярослав Ткачівський, які не випадково «зустрілися» на сторінках книги «І слово це у мене від Всевишнього».

Аделя Григорук – авторка цієї монографії, опублікованої в Харкові видавництвом «Майдан», – письменниця, літературознавиця, членкиня НСПУ, НСЖУ, НСКУ, заслужений працівник освіти України, лавреатка багатьох літературних премій, дипломантка всеукраїнських та міжнародних мистецьких проєктів. Найновіші її досягнення – перемога в конкурсі «Найкраща книга Прикарпаття-2022» та нагородження престижною Стефаниківською премією.

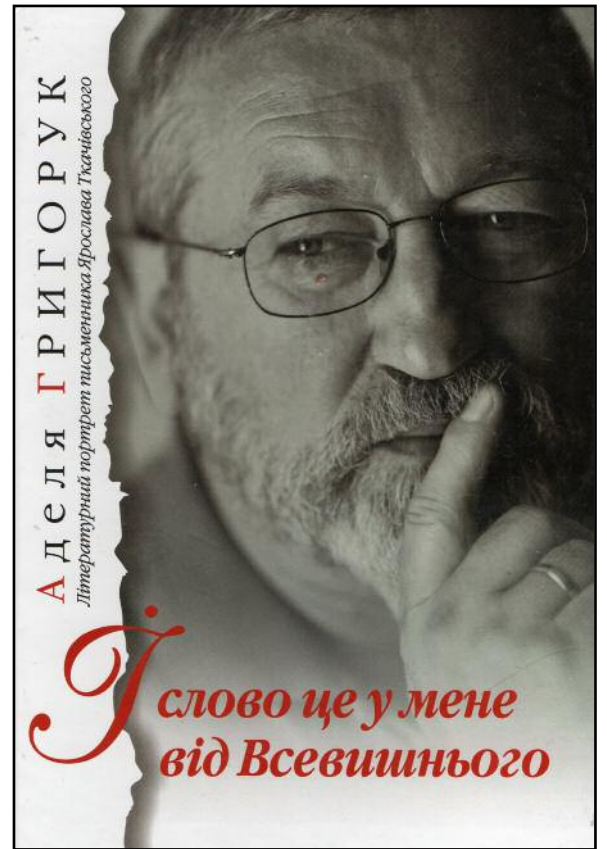
Ярослав Ткачівський – герой книги,

відомий український поет-пісняр і прозаїк, журналіст, автор понад 50 книг та 150 пісень, активний громадський діяч.

Аделя Григорук і Ярослав Ткачівський – непересічні творчі особистості. За волею Всевишнього, через простір і час, вони несуть до читача рідне Слово, яке є основою духовного життя і возвеличує українську державність.

Вважаю, що серед численних книг Аделі Григорук дослідження «І слово це у мене від Всевишнього» займає одне із чільних місць. Адже це не просто книга, це – літературний портрет Ярослава Ткачівського, в якому словесно змальовано та розкрито душевний стан письменника у поєднанні ліричного та патріотичного струменів, висвітлена багатожанрова творчість та громадська позиція, відданість улюбленій справі.

Завдяки професійно-дослідницькій праці авторки книги Ярослав Ткачівський постає перед читачем як майстер слова, в якому живе любов до Господа, до матері,

до України. Творчість письменника захоплює, адже він і «смішний дідусь», і «дикий голуб», і «володар дум», і «лицар свободи й любові», що збирає «ренети з маминого саду», благословляє «острів кохання», омитий «сльозою блаженства», де цвітуть знамениті «волошки».

(Продовження на 13 стор.)

Легенда про Івана Мазепу і монастир Бразь

тавити на його місце Георгія Штефана. У цьому поході до волоського господаря приєднався загін угорських вершників, яких направив йому на допомогу князь Семигороду Дердь Ракоці.

Зазнавши поразки у битві Василь Лупу відступив в Україну, попросивши допомоги у козаків Богдана Хмельницького, який послав до Молдови корпус під командою свого сина Тимоша. Згодом, за підтримки козацького війська Василь Лупу зумів повернути собі молдовський престол в Яссах.

Коли трансільванське військо тікало від козаків Тимоша Хмельницького, троє угорських братів викрали дочку одного молдовського боярина і, відступаючи, забрали її з собою. У відчаї батьки звернулися до козацьких командирів-визволителів, благаючи їх врятувати доньку і повернути її додому. Один з них, Іван Мазепа, зглянувся на горе батьків і вирушив у погоню за викрадачами. Він наздогнав їх десь на пагорбах поблизу міста Панчу. Хоробрий козак здолав трьох угорських офіцерів, убив їх та звільнив дівчину, а на згадку про свою перемогу на місці смерті кривдників посадив три ялинки.

40 років по тому, доблесний Мазепа, досягнувши похилого віку, втомлений від стількох битв і подвигів, вирішив піти у відставку й оселитися на Святій Землі, в Єрусалимі.

З України він вирушив до Молдови, аби

дістатися до Галаца, звідки на кораблі мав потрапити до Святих місць. Дорогою до Галаца, пригадавши про битву з угорцями, він захотів побачити ті ялинки, символ свого юнацького подвигу та звернув з дороги у бік Панчу.

Прибувши на місце він неабияк здивувався, коли замість ялинок побачив три велетенські дерева, а біля них монастир з маленькою церквою і 16 черницями. Стомлений дорогою, тим більше, що вже сутеніло, гетьман попросив дозволу на нічліг. Монахині прийняли його, нагодували і й дозволили переночувати.

Коли Мазепа запитав, хто заснував цей монастир, ігуменя розповіла йому давню історію: «Під час пересварки між двома господарями Матеєм Басарабом і Василем Лупулом, коли загарбники відступали, троє угорських братів викрали доньку молдовського боярина, яку врятував козацький ватажок. Боярин, на знак вдячності Богові, заснував на цьому місці жіночий монастир...».

Потім, під час розмови, Мазепа запитав ігуменю, що спонукало її стати черницею і чому вона обрала саме монастир «Бразь/Ялинки». Так він дізнався, що ігуменя є плодом палкого перелюбного кохання між дружиною польського шляхтича та молодим козацьким пажем, який служив при їхньому дворі.

(Продовження на 13 стор.)

Наприкінці 19 століття на сході Румунії була поширена дуже гарна легенда про заснування монастиря Бразь та Гетьмана України Івана Мазепи. Історія має всі ознаки романтичного твору, переплітаючи вигадку із реальними фактами і персонажами. У ній йдеться про нерозділене кохання, про викрадену дівчину, яку врятував хоробрий козак, про випадкову зустріч через десятиліття і багато чого іншого. Центральним персонажем, навколо якого розгортається сюжет, є відомий Гетьман Війська Запорозького Іван Мазепа, голова козацької держави на Лівобережній (1687-1704) і всій Наддніпрянській Україні (1704-1709), останки якого були поховані в місті Галаці у церкві Святого Георгія.

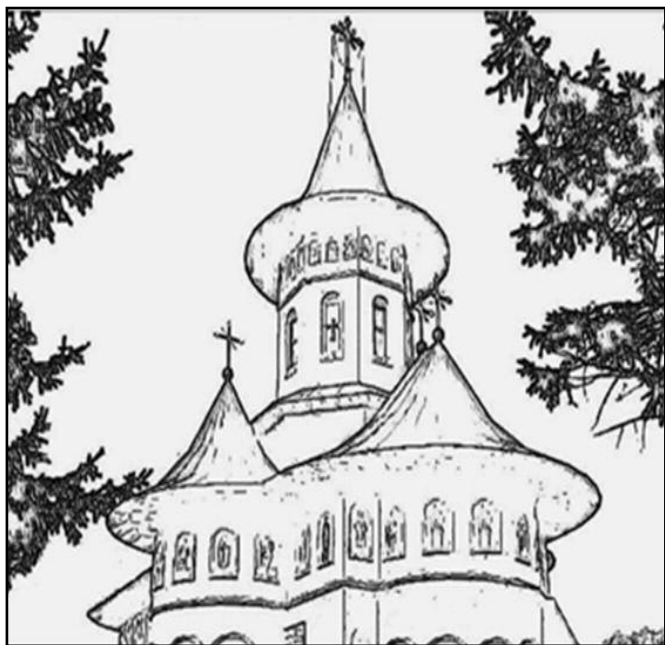
Згідно з легендою, десь у 1653 році волоський господар Матей Басараб пішов військом на Молдову, щоби прогнати свого залятого ворога Василя Лупула з Ясс і пос-

Легенда про Івана Мазепу і монастир Бразь

(Закінчення. Початок на 12 стор.)

Коли польський шляхтич дізнався про це, убив юнака, а дружину ув'язнив в одному монастирі на березі Дністра. Після п'яти років ув'язнення жінці вдалося втекти з маленькою донькою і сховатися у монастирі «Бразь», подалі від гніву свого чоловіка. Протягом 40 років, до самої смерті, польська шляхтянка проводила час у молитвах і канонах, шукаючи спокути за свої гріхи і за смерть свого коханого пажу.

Почувши це, Іван Мазепа, розчулений і зі сльозами на очах, обняв ігуменню, розповівши їй, що він є тим пажем, її батьком, якого вони з матір'ю вважали мертвим. Впізнавши один одного і обнявшись, вони, батько і дочка, вирішили залишитися разом і разом вирушити до Єрусалиму. Так вони і зробили.

Після кількох днів відпочинку у монастирі «Бразь» Іван Мазепа та його донька вирушили до Галаца, у пошуку корабля, який би доставив їх до Єрусалиму. Легенда також розповідає, що в місті на березі Дунаю Іван Мазепа раптово захворів і знепритомнів. І хоча за ним віддано доглядала його донька, він не зміг побороти хворобу і помер на руках у своєї доньки, яку зустрів через стільки років. Його поховали по-християнськи на березі Дунаю, в церкві Святого Георгія, яка називалася ще й Єрусалимською, бо канонічно підпорядковувалася Церкві Святого Гроба в Єрусалимі.

ввали по-християнськи на березі Дунаю, в церкві Святого Георгія, яка називалася ще й Єрусалимською, бо канонічно підпорядковувалася Церкві Святого Гроба в Єрусалимі.

21 лютого – Міжнародний день рідної мови

Кожного року 21 лютого увесь світ відзначає Міжнародний день рідної мови. Це свято було офіційно запроваджене у листопаді 1999 року на XXX-й сесії Генеральної конференції ЮНЕСКО з метою захисту мовної й культурної багатоманітності.

Однак початок цьому святу дали трагічні події 21 лютого 1952 року в Бангладеші. Того дня влада жорстоко придушила мітингувальників, які протестували проти заборони на використання своєї рідної – бенгальської мови.

Відтоді кожного року Бангладеш відзначає день полеглих за рідну мову. Саме за пропозицією цієї країни ЮНЕСКО проголосило 21 лютого Міжнародним днем рідної мови.

10 ЦІКАВИХ ФАКТІВ ПРО УКРАЇНСЬКУ МОВУ

1. Сучасна українська мова має близько 256 тисяч слів.
2. За лексичним запасом найближчою до української мови є білоруська – 84% спільної лексики. Далі йдуть польська і сербська (70% і 68% відповідно), потім – російська (62%). Експерти стверджують, що, якщо порівнювати фонетику й граматику, то українська має від 22 до 29 спільних рис з білоруською, чеською, словацькою й польською мовами, а з російською тільки 11.

(Продовження на 15 стор.)

(Закінчення. Початок на 12 стор.)

Ярослав Ткачівський неодноразовий і бажаний гість на засіданнях Клубу інтелігенції імені І.Пелипейка, координаторкою і модераторкою якого є Аделія Григорук. Кожна літературна зустріч із письменником, яку веде Аделія Григорівна, цікава і неповторна. Поет ділиться власними планами, задумами та закликає літераторів творчо працювати, щоб українська нація не бідніла духовно, і щиро зізнається, що полюбить наш край бо «саме Косівщина його творчо надихає»!

Щиро віриться, що з-під пера пана Ярослава вийде ще не один твір, що зазвучить ще не одна його пісня, які торкнуться душі вдячних прихильників художнього слова та пісенного жанру.

Таких же щедрих ужинок сердечно бажаю й Аделі Григорук, яка розширює літературні обрії своїми глибокими дослідженнями персональної творчості як знах авторів, так і тих, що роблять перші кроки на ниві красного письменства й доконечне потребують уважного ставлення до себе й професійного аналізу свого доробку.

Струмені письменницького слова Аделі Григорук

(про книжку А.Григорук
«І слово це у мене від Всевишнього»)

Книга А.Григорук «І Слово це у мене від Всевишнього» цікава й актуальна, вона проникнута проблемами сьогодення, зокрема в розділі про Євромайдан. Авторка через призму власних почуттів, маючи багатий літературознавчий досвід та чіткі світоглядні позиції, високо оцінює роль мистецтва слова в житті суспільства.

Тож нехай «дивоцвітом грають весни» і не згасне «жертвний вогонь» Аделі Григорівни – творчині літературно-мистецького світу. Нехай літературне слово і Слово Боже, народжені в мирні і в тривожні дні, процвітає, єднає, зцілює людські душі й серця, утверджує незгасну віру в Перемогу!

Надія ПАСІЧНЯК,
вчителька, голова осередку
«Просвіта» ім. Т. Шевченка
Вербовецької гімназії, лавреатка
премії імені Марії Підгірянки

РЕЗОЛЮЦІЯ ПРЕЗИДІЇ СОЮЗУ УКРАЇНЦІВ РУМУНІЇ

Зберегти Румунію європейською та євроатлантичною – завдання та шанс у тому числі й української спільноти*(Продовження. Поч. на 1 стор.)*

Вони є відвертими артикуляціями Системи, а «нові» зміни, які вони пропонують, вже давно застаріли. Декотрі з них глибоко залежні від прихованих фінансових джерел і тіньових спонсорів, які в останні роки й просунули в центр уваги громадськості цих кандидатів. Поступово з'являється все більше нових фактів з цього приводу, як у результаті розслідувань компетентних органів, так і завдяки журналістським розслідуванням, що заслуговують на довіру. Очікується, що найближчим часом з'являться й інші цікаві дані, зважаючи на розслідування, що тривають на рівні різних компетентних установ румунської держави.

Дехто з них глибоко залежать від доброї волі та милості свого ідеологічного ляльководи у Кремлі. Хоча вони позиціонують себе як такі, що підтримують традиціоналістичні цінності та консервативну ідеологію, своєрідний східноєвропейський трампізм, ідеологічні погляди, що впливають з їхніх виступів, здаються скопійованими зі старих російських посібників з пропаганди та дезінформації. Теми і тези їхнього наративного реквізиту є точними копіями російських наративів: «Румунія – колонія Європи», «наші ресурси величезні», «ми маємо унікальний у світі потенціал», «ми є колискою європейської цивілізації», «Європа виштовхує нас на периферію і принижує», «нам потрібні справжні лідери і рятівники», «НАТО штовхає нас до небезпечних воєн», «Україна вкрала нашу землю», «війна в Україні – не наша справа» тощо. Таким чином, Кремль знову активізував, і в Румунії, свої ідеологічні сурми з фальшивим родоводом, в історичній спробі силою відновити свою гегемонію над Східною Європою, в тому числі і над Румунією.

2. Кандидати з ізоляціоністськими, екстремістськими, популістськими та антизахідними поглядами, які маскуються під «патріотів і сувереністів», далеко не є антисистемними кандидатами. Деякі з них є представниками Системи ще з комуністично-репресивних часів, за якими вони відчувають очевидну і тривалу ностальгію. Інші є представниками Системи в її пост- і неоконуністичних формах, вони були «реанімовані» й експлуатуються ностальгуючими за Чаушеску колами під час кожної кризи нашої крихкої демократії, періодично представляються або нав'язуються ностальгуючими окультними колами як технічні безальтернативні рішення під час політичної кризи. Ці особи є кандидатами Системи на президентських виборах – Системи, яку румуни ненавидять найбільше, Системи, заснованої на окультних відносинах, на прихованих зв'язках, на репресивних засобах, на брехні і демагогії, на боягузстві, на страхах, на тривогах, на патріотичному, невмілому і гнилому дискурсі.

3. Ці кандидати далеко не патріоти. Їхні зовнішньополітичні ініціативи послаблюють довіру до нас наших партнерів і союзників,

зменшують наш авторитет у світі і руйнують єдину гарантію безпеки, яку Румунія має в цей час величезної і непередбачуваної напруженості в системі міжнародних відносин. Екстремістські кандидати хочуть залишити нас без союзників і партнерів, без їхньої підтримки під час великих криз і конфліктів. Вони хочуть залишити нас без процвітання і гідного рівня життя, якого мільйони румунів досягли величезними зусиллями як в Румунії, так і в країнах Західної Європи. Чесна праця румунів і можливість працювати в Європі принесли їм такий рівень добробуту і процвітання, якого вони ніколи раніше не знали. Європейська мрія також реалізується вдома, в нашій країні, дедалі більшою кількістю громадян Румунії. Екстремістські та антизахідні кандидати пропонують нам знову жити в ізольованій, нерозвиненій країні, обличчям до минулого, повернути нас у полон ілюзій, жертвами яких стали наші батьки, діди і прадіди під «визвольним світлом» радянських танків та їхніх гарматних дул.

Не може бути патріотом той, хто будує такі візії для Румунії: полонена, ізольована, автократична, слабка країна, без партнерів, без союзників, без свобод, без процвітання, без сучасності, без технологій, без зав'язків. Не може бути патріотом той, хто пропонує румунам ілюзію «вільного» життя в ізольованій державі, «гідні» і бідні, в умовах відсутності розвитку, який передбачає відокремлення від світу або відмежуватись від сучасності і технологій цього світу. Не може бути патріотом той, хто будує для Румунії і румунів клітку, подібну до тієї, яку побудували тут "визвольні" російські танки. Мабуть він є патріотом, але російським.

4. Екстремістські кандидати далеко не сувереністи. Румунія є суверенною, незалежною у прийнятті рішень, коли є сильною і коли має ресурси. Румунія є суверенною в Європі, Румунія сидить за європейським столом прийняття рішень, поряд з великими європейськими країнами, Румунія може заблокувати будь-яке рішення, коли цього вимагають її інтереси. Європейська Румунія має всі ступені свободи, якими користується будь-яка демократична держава у світі. Європейська Румунія є «більш суверенною», ніж коли-небудь раніше в своїй історії, більше ніж вона була в радянській клітці, «золоті» грати якої бентежать ностальгічні уми окремих периферійних «лідерів». Більше суверенітету по відношенню до Брюсселя і менше суверенітету по відношенню до Москви – ось екстремістське бачення суверенітету в Румунії.

* * *

Антиєвропейські екстремістські кандидати в Румунії стали можливими завдяки постійним етичним промахам нашого політичного класу, політиці синекури, кумівства та суперечливим призначенням на державні посади, розкрадання державних коштів, антивідбору в

установах та на державних посадах, зарозумілості панів у владних кабінетах тощо. Замість того, щоб змінювати злодіїв при владі і просувати меритократію та етику в цій країні, через втому і розчарування, багатьом з нас здається, що рішенням є месіанські псевдо-кандидати.

Наша втома від того, що за понад 35 років свободи і демократії ми перепробували безліч політичних рішень і, незважаючи на ці зміни, залишилися з балканськими націоналістичними звичками і рефlekсами, перетворилася на хронічне розчарування, і це розчарування робить цих псевдо-кандидатів можливими і правдоподібними.

Кандидати з ізоляціоністськими, екстремістськими, популістськими та антизахідними поглядами, які маскуються під «патріотів і сувереністів», є відповіддю на наші розчарування, їхнім наслідком, а не рішенням проти цих розчарувань.

Вони інтелектуально та етично слабкі, вони говорять шаблонами і без рішень, вони брешуть, як дихають, вони непослідовні та ірраціональні, розгублені та незграбні, вони влаштовують безглузді шоу на вулицях Румунії або в Брюсселі, вони - продавці ілюзій, виховані в радянській школі і напхані підступною брехнею.

Вони походять від потреби в гіпнозі неспокійного і втомленого суспільства, від містичної потреби суспільства, яке більше не вірить у виборних лідерів і механізми, які виробляють їх у демократичному суспільстві, вони походять від суспільства, чия втома змушує його збільшувати довіру до провіденціальних і містичних лідерів. У світі, який більше не вірить в академіків, в культуру, в науку, який все більше базується на незначному, пасивному і поверхневому читанні потоків «новин» у соціальних мережах, які поглиблюють наше невігластво, зростає наша віра в диво і популістські заяви, а разом з цим зростає і кількість псевдо-лідерів-рятівників у нашому суспільному житті.

Наші екстремістські кандидати ніби герої творів Караджале, вони є маленькими Кацевенками на березі Димбовіци, із замашками європейського Дональда Трампа. Після виборів у травні, якщо ми збережемо раціональність, вони зникнуть як дим з нашого суспільного життя, в яке увійшли з пилом і порохом.

До того часу вони залишаються токсичними і небезпечними.

Небезпечними, тому що вони запрошують нас до бунту, хочуть підірвати нашу довіру до якісних людських ресурсів, які ми все ще маємо, вони запрошують нас до спричинення катастроф на зовнішньому плані, тому що роблять Румунію слабкою і вразливою країною на зовнішньому плані, без союзників, на яких вона могла б покластися. Небезпечні, тому що вони приходять з сумнівними командами, без моралі, характеру або докорів сумління.

(Продовження на 15 стор.)

РЕЗОЛЮЦІЯ ПРЕЗИДІЇ СОЮЗУ УКРАЇНЦІВ РУМУНІЇ

Зберегти Румунію європейською та євроатлантичною – завдання та шанс у тому числі й української спільноти*(Закінчення. Продовження з 14 стор.)*

Вони небезпечні, тому що не пояснюють свої джерела фінансування, свої ресурси, своїх фінансистів і цей прихований метод підживлює наші підозри, що за ними стоять інтереси, які є чужими для Румунії і прямо протилежними їй. Небезпечні, тому що вони навмисно створюють суспільний гіпноз, який може завести Румунію в сипучі піски, що може коштувати нам дуже дорого. Вони небезпечні, тому що їхня природа як замаскованих російських ідеологів може привести нас безпосередньо до напруженості, конфліктів і воєн. Небезпечні, тому що вони непередбачувані, тому що вони є носіями хаосу, ненависті і роз'єднання. Тому що вони вбивають гарантії безпеки, які ми маємо як член НАТО. Тому що вони вбивають гарантії процвітання і свободи, які ми маємо як країна ЄС. Небезпечні, тому що їхнє бачення Румунії випливає з теорії автохтонної клітки, яка не працює для країни без глобальних ресурсів.

* * *

Ми знаємо, що ці псевдо-рятівники проникли в наші громади. Використовуючи різні гасла і «друзів», нашу втому, наші розчарування, безвідповідальні дії значної частини нашого політичного класу, нечесність і зловживання на публічній арені, політику кумівства і синекури, що затримала повноцінний розвиток Румунії.

Ми розуміємо все, що зробило їх можливими.

Однак екстремістські кандидати є настільки ж токсичними та небезпечними і для наших громад, як і для Румунії як країни і для румунів. Хто б з них не став президентом Румунії, він обмежить і пригнітить наш рух в Європі, обмежить наші контакти з нашими братами, сестрами і дітьми в європейських країнах та ізолює нас від наших братніх громад на континенті. Систематично можливий президент-екстреміст піддасть наші громади анафемі як небажану меншину.

Кожен з цих кандидатів вже продемонстрував чітку та відверту токсичну неприязнь до України. Дехто з них є небажаним в Україні, інші намагаються ними стати. Їхня ненависть до України, яку вони повною мірою і неодноразово демонструють і проявляють у публічному просторі Румунії, відобразиться на громадському сприйнятті та іміджі нашої спільноти. Можливий президент-екстреміст спонукатиме інших сприймати нас як неповноцінних громадян, яких терпітимуть у цій країні. Це спровокує міжетнічну напруженість, поглибить вже існуючі внутрішні розколи. Це гальмуватиме наші відносини з Україною і з громадянами цієї країни.

Екстремістські «пожежники-палії» готові підпалити нашу країну, Румунію. Екстремістський президент може спричинити цій країні і нашим громадам, яких сприйматимуть як продовження України, багато інших серйозних ризиків, багато інших катастроф. Плани розвитку наших місцевих громад навряд чи знайдуть місце в його публічному порядку денному. Європейські фонди, на які розраховують наші громади для розвитку, будуть заморожені в «крані» жорстких відносин з Європою, до якої кожен екстремістський кандидат в Румунії відчуває лише презирство.

Усе ще можливо змінити цю країну на краще, навіть без популістських і натхненних Росією рішень месіанських псевдо-лідерів Румунії. У нас все ще є якісні людські ресурси, які можуть керувати нами мудро, чесно і відповідально. Можна «змінити імідж Румунії» без самогубних рішень, до яких нас підштовхують ці особи. «Змінити імідж Румунії» можна етично, виключно в рамках парадигми євроатлантичної Румунії.

«Зміна Румунії» поза Європейським Союзом і Північноатлантичним альянсом, як пропонують так звані сувереністи, широко відкриває ворота пекла для цієї країни і для наших громад у ній.

* * *

Члени Президії Союзу українців Румунії, усвідомлюючи токсичні та катастрофічні наслідки, до яких ми призведемо, якщо дозволимо екстремістському кандидату стати Президентом Румунії, якщо відкриємо палац Котрочень для здійснення його великих мрій, ЗАКЛИКАЮТЬ членів наших місцевих громад, повітових філій та місцевих структур, ретельно і відповідально обмірковувати політичні та виборчі варіанти, які кандидати на посаду президента Румунії просуватимуть на травневих виборах, щоб європейська та євроатлантична Румунія, яку ми разом важко будували, змогла пережити сьогоднішні землетруси.

Як завжди протягом останніх трьох десятиліть, завдання охороняти цей скарб стоїть і перед кожним із членів української спільноти в Румунії! Так само, як і шанс зберегти його!

Ми переконані, що в наших місцевих громадах ми можемо знайти необхідні антитіла проти брехні, замаскованої під любов до країни антисвоєрідських екстремістських кандидатів, незалежно від імені кожного з них. Президент-екстреміст у палаці Котрочень приведе Румунію до нового політичного, геополітичного та культурного середньовіччя. Президент-екстреміст у Котрочень розпалить вогонь міжетнічної ворожнечі в наших громадах, між нами і румунами, між Румунією та Україною.

Ми віримо в нашу славнозвісну мудрість, в нашу здатність знайти правильні рішення для Румунії і для місцевих українських громад. Ми віримо у вашу здатність виявляти самозванців, у вашу ясність мислення, у вашу розсудливість і ми впевнені, що ви зможете тримати подалі від себе екстремістські пропозиції, які підпалюють наше село, нашу країну і наш мир!

Зберегти Румунію європейською та євроатлантичною – завдання та шанс у тому числі й української спільноти, більше ніж коли-небудь раніше. Наша спільнота завжди була на передовій у прекрасній битві Румунії за Європу і наші діти повною мірою користуються свободами та світлом Європи. Усе, що ми повинні зробити в травні, це не дати цьому світлу згаснути!

7 лютого 2025 року
Президія СУР

21 лютого – Міжнародний день рідної мови*(Закінчення. Початок на 13 стор.)*

3. В українській мові, на відміну від решти східнослов'янських мов, іменник має 7 відмінків, один з яких – кличний.

4. У 448 році візантійський історик Пріск Панійський під час перебування в таборі гунського володаря Аттіли на території сучасної України, записав слова «мед» і «страва». Це була перша згадка українських слів.

5. Українську мову в різні історичні періоди називали по-різному: проста, руська, русинська, козацька тощо. Історично найужива-

нішою назвою української до середини XIX століття була назва «руська мова».

6. В українській мові найбільша кількість слів починається на літеру «П».

7. Найменш уживаною літерою українського алфавіту є літера «Ф».

8. Українська мова багата на синоніми. Наприклад, слово «горизонт» має 12 синонімів: обрій, небозвід, небосхил, крайнебо, круговид, кругозір, кругогляд, виднокруг, видноколо, виднокрай, небокрай, овид.

9. Назви всіх дитинчат тварин є іменниками середнього роду: теля, котеня, жабеня.

10. Українська мова має велику кількість зменшувальних форм. Навіть слово «вороги» може звучати як «вороженьки».

МІСЯЦЬ ЛЮТИЙ – МІСЯЦЬ ГЕРОЇНЬ

Місяць лютий присвячений пам'яті українських жінок-героїнь, які боролись і віддали своє життя за незалежність рідної України, і перед ними ми схилиємо голови на знак пошани. Їх було мільйони. Це були дівчата і молоді жінки, які гаряче любили свою Україну, йшли у бій, ставали перед танками, ризикуючи без вагання своє молоде життя за її краще майбутнє.

На заклик Світової Федерації Українських Жіночих Організацій вирішено кожного року в лютому місяці у всьому світі відзначати пам'ять українських Героїнь. Чому саме в лютому? А тому, що у лютому 1924 р. в тюрмі, засуджена на смерть, була закатована польською поліцією Ольга Басараб. Вмираючи, Ольга на стіні тюрмної камери написала останні слова: «Вмираю замучена, помстись!».

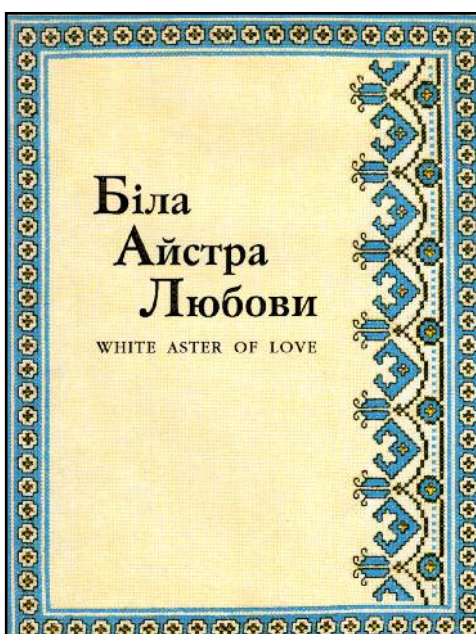
У похмурі дні лютого 1942 року в Бабиному Яру гестапо розстріляло відому українську поетесу-патріотку Олену Телігу. На стіні тюрмної камери вона, як і Ольга Басараб, залишила напис: «Тут сиділа і звідси йде на розстріл Олена Теліга». Від рук німецьких фашистів тоді загинули також Наталя Винників, Ганна Рогач, Олена Столяр, Ганна Мартинюк з дочкою та багато інших славних учасниць національно-визвольної боротьби українського народу.

У лютому народилася також і наша славна, всесвітньовідома поетеса Леся Українка. Українська земля народила багато славних і мужніх жіночих постатей, імена яких назавжди вписані у світову історію. Княгині Ольга, Ганна Ярославна, також і Роксолана, а ближче до нашого часу – Наталя Кобринська, Олена Пчілка, Ольга Кобилянська, Уляна Кравченко, Христина Альчевська, Софія Русова та багато інших українських жінок, які провели велику роботу на ниві духовного життя в ім'я утвердження національної культури українського народу.

Слідували жорстокі післявоєнні роки. У таборах смерті в Сибіру не обійшлося без відважних і мужніх жінок.

У 1954 році в каторжному таборі смерті в Кінгірі (Казахстан) 500 жінок-українок стали на оборону належних прав, на захист своїх друзів.

Д-р Варконі, угорський лікар-очевидець, так пише про цю подію: «Для придушення повстання в'язнів, яке тривало 40 днів, наглядачі покликали військові частини. Почалося

Книга Ірини Сенік Біла Айстра Любови подає читачеві витончені зразки не лише поезії, але й вишивок.

пекло. Військо градом куль із скорострілів косило волелюбних людей-повстанців, що завзято відбивалися саморобними гранатами та камінням. При брані до табору в підготовці стояли танки. Коли вже повстанцям не стало зброї, чим боротися, наступила страшна сцена: 500 жінок-українок у вишиваних сорочках вийшли на подвір'я й заступили вхід до табору, щоб захистити своїх братів.

Вони йшли прямо на танки, що в прискореному темпі наближались, і не звертали з дороги. Жодна з них не звернула з дороги, ні одна не скрикнула, не застогнала... Чути було тільки хряст кісток і видно було кров, яка довго залишилася на сибірській землі».

Такі ж жорстокі розправи над політв'язнями відбулися в Норильську, у Воркуті та інших сталінських концтаборів.

У 1976 р. була створена Українська Гельсінкська Група. 7 із її членів були жінками, які не боялися ув'язнення, заслання, смерті. Між ними були д-р Ніна Строката-Караванська та поетеса Ірина Се-

ник, яких я мала честь зустріти в Торонто на VI з'їзді СФУЖО. Перша з них, Ніна Строката-Караванська, мікробіолог, після ув'язнення була примушена покинути Україну, емігрувати до Америки. Друга – Ірина Сенік, яка була ув'язнена 34 роки і яку американський жіночий союз визнав однією із «100 героїнь світу».

Можемо згадати і покійну пані Орису Хортик, викладачку української середньої школи м. Сігета, яка зазнала переслідувань через те, що вчила своїх учнів бути гордими за своє походження.

Не можна забувати й місцевих героїнь, наших славних учительок, вже ближче до наших часів, яким було надзвичайно важко плекати українську мову, за викладання якої їм часом навіть не платили. З-поміж наших героїнь згадаймо: вчительку української мови українського відділення Сігетського ліцею ім. Драгоша Воде Юлію Грін-Арделян, Ірину Петрецьку, Олену Боднарюк, Марту Бота, Марію Арделян, Ірину Крайлу, Марію Чубіку та інших.

Для українського організованого жіноцтва світу лютий є символом жіночого героїзму, МІСЯЦЕМ ГЕРОЇНЬ. Цей зимовий місяць символізує силу духу і гарячу любов до своєї Батьківщини.

Ірина ПЕТРЕЦЬКА-КОВАЧ

Культурно-просвітницький часопис Союзу українців Румунії

РЕДАКЦІЯ:

Головний редактор – **Василь КАПТАРУ**

Іван КОВАЧ

Редактори – **Ірина ПЕТРЕЦЬКА-КОВАЧ** та **Роман ПЕТРАШУК**

Комп'ютерний набір – **Ірина ПЕТРЕЦЬКА-КОВАЧ**

Техноредагування – **Роман ПЕТРАШУК**

Друкарня «RCR PRINT» Бухарест, Румунія; ISSN 1223-8988 Adresa redakției:

Uniunea Ucrainenilor din România, str. Radu Popescu nr. 15,

Sector 1, București, ROMÂNIA, Tel. 0212220748, 0212220753, Fax 0212220737

E-mail: vilne.slovo@uur.ro/ Адреса сайту СУР: www.uur.ro

**Наклад фінансований
Союзом українців Румунії**

ЗАСТЕРЕЖЕННЯ

- За достовірність фактів, цитат, власних імен та інших відомостей відповідають автори підписаних матеріалів.
- Редакція може не поділяти точки зору авторів.
- Надіслані до редакції матеріали не рецензуються і не повертаються.
- Редакція залишає за собою право скорочувати і редагувати надіслані матеріали, не порушуючи їхнього основного змісту.
- З юридичної точки зору за зміст матеріалів відповідають їх автори.